

THEMA

WOORDWIJS

Kinderen in de Bijbel

R.A. Houtman

Kinderen nemen in de Bijbel een grote plaats in. Sla eens een concordantie op en kijk hoe vaak het woord 'kind' in de Bijbel voorkomt. Kinderen zijn belangrijk voor God. Kinderen worden in de Bijbel gekoesterd, bemind en gerespecteerd, maar niet geïdealiseerd. Zo kun je de plek van het kind in de Bijbel - denk ik - kort weergeven.

Kinderzegen

In het Nederlands kunnen wre het kind met allerlei verschillende woorden aanduiden, afhankelijk van de leeftijd (baby, peuter, kleuter, puber enz.). In het Hebreeuws van het Oude Testament is dat niet anders: een bewijs van de grote belangstelling die de Bijbel voor het kind heeft.

Die belangstelling is niet alleen te verklaren uit de cultuur van die tijd, maar heeft te maken met God zelf: kinderen zijn zijn zegen. Als God aan het begin tegen de mens en z'n vrouw zegt: 'Weest vruchtbaar en wordt talrijk', roept Hij zelf als het ware al een welkom toe aan alle kinderen die op de aarde zullen komen: er is alle ruimte voor hen in Gods wereld (Gen. 1:28). Gods belangrijkste beloften in de Bijbel gaan over het krijgen van kinderen: bij Abraham, bij Isaak, bij Zacharias en Elisabet, bij Maria. Aan Israël belooft Hij de 'vrucht van de schoot' als een van de belangrijkste zegeningen die ze zullen ontvangen als ze zijn geboden onderhouden (Deut. 28; Ps. 128).

Kinderloosheid

Kinderloosheid is in de Bijbel iets heel ergs. De onvruchtbaarheid van Sara kenmerkt heel het leven in Abrahams tenten. Rebekka's onvruchtbaarheid is een zaak van gebed voor Isaak. Tussen de twee zussen Rachel en Lea ontstaat een enorme jaloezie en rivaliteit: 'Geef mij kinderen; zo niet, dan sterf ik', zegt Rachel tegen Jakob (Gen. 30:1). De Bijbel tekent het verdriet van de kinderloze Hanna, juist ook onder de vernedering van haar kinderrijke 'mededingster' Perninna: Hanna kan geen hap meer door haar keel krijgen en huilt zich leeg bij God (1 Sam. 1). Mensen vechten met elkaar en met God om kinderen.

Een beloning voor hun ouders

'Kinderen zijn een geschenk van de Heer: met hen beloont Hij de ouders' (Ps. 127:3, Groot Nieuws). Die beloning gaat zelfs door tot de grootouders: 'Kleinkinderen zijn voor de grootouders de kroon op hun leven' (Spr. 17:6, GN). Ook al leefde Israël veel meer in familieverband dan wij, het laatste is voor ons heel herkenbaar: opa en oma die trots zijn op hun kleinkinderen.

Hoewel kinderen er niet zijn om voor hun ouders te zorgen, maar ouders voor hun kinderen (2 Kor. 12:14), toch ben je gezegend als God je kinderen geeft: zij kunnen jouw bedrijf voortzetten, ze staan om je heen en komen voor je op in moeilijke dagen (Ps. 127).

Het kind als kind

Het kind mag in de Bijbel kind zijn. Jakob vraagt Esau begrip voor het feit dat kinderen nou één keer niet zo snel kunnen lopen als volwassenen: 'Mijn heer weet dat de kinderen teer zijn' (Gen. 33:13-14). En Mozes herinnert de Israëlieten eraan, hoe de Here hen tijdens de jaren in de woestijn heeft gedragen zoals een man z'n kind draagt (Deut. 1:31): de extra behoedzaamheid van een vader voor z'n kind dat nog niet zo groot en sterk is als hij. 'Zoals een vader zich ontfermt over z'n kinderen' (Ps. 103:13): God zelf weet van de extra aandacht en zorg die een kind nodig heeft, omdat het zichzelf nog niet kan redden. Zoals Hij ook onderscheid maakt tussen de verantwoordelijkheid van ouders en van kinderen en daarin de kinderen ontziet, omdat het 'nog maar' kinderen zijn: 'Immers, gij kent thans - want dit geldt niet voor uw kinderen, die de tuchtiging van de Here, uw God, niet kennen en niet gezien hebben - zijn grootheid, zijn sterke hand en zijn uitgestrekte arm...' (Deut. 11:2).

Eeuwen laten volgt de apostel Paulus zijn God in dat spoor: 'wij gedroegen ons in uw midden vriendelijk, zoals een moeder haar eigen kinderen koestert' (1 Tess. 2:7,11). Het kind wordt in de Bijbel gekend en gekoesterd als kind.

U en uw kinderen

Het kind mag kind zijn, maar de kinderen horen er voor God al wel helemaal bij. Hij zelf is het die de kinderen voortdurend

in de aandacht brengt. Hoe vaak klinkt niet het 'u en uw kinderen' in het Oude Testament! In de tien geboden spreekt God de vaders aan op hun verantwoordelijkheid voor hun kinderen: 'die de ongerechtigheid van de vaders bezoek aan de kinderen' (Ex. 20:5) en Mozes bindt de Israëlieten op het hart de geboden van de Here te onderhouden, 'opdat het u en uw kinderen welga' (Deut. 4:40). Kinderen zijn 'nog maar' kinderen, maar God is zuinig op ze en Hij wil dat de ouders zuinig op ze zijn. Het is heel bepalend geweest voor de geschiedenis van Israël: de kinderen die wel het land Kanaän in zouden gaan, terwijl de ouders stierven in de woestijn.

En lees eens het verhaal over de zieke zoon van koning Jerobeam. Van diens familie zal alleen dit kind een eervolle begrafenis krijgen, want in heel dat ongelovige huis heeft de Here alleen in die jongen iets goeds gevonden (1 Kon. 14). Een kind, waarmee God Zich verbonden voelt, geïsoleerd tussen volwassenen die hun eigen religie hebben.

Correctie nodig

Kinderen worden in de Bijbel gekoesterd, bemind en gerespecteerd, maar nergens geïdealiseerd. Juist omdat het nog kinderen zijn, moeten ze opgevoed worden en onderwijs krijgen. Vader en moeder moeten vertellen: over de speciale Paschamaaltijd (Ex. 12), over de stenen bij de Jordaan (Joz. 4), over de wetten en voorschriften die de Here gegeven heeft (Deut. 6). Kinderen hebben correctie nodig en het is dwaas om je kind geen straf te willen geven (Spr. 23:13-14). 'Wie terugdeinst voor straffen, houdt niet van z'n kind, maar wie het liefheeft, straft het, al is het jong' (Spr. 13:24, GN). Al moetje als ouders daarbij wel de proporties in het oog houden (Spr. 19:18). Je kunt je kinderen ook zo hard aanpakken dat het averechts werkt (Ef. 6:4; Kol. 3:21).

Kinderen zijn een beloning van God, maar kinderen die niet de goeie weg gaan, zijn voor hun ouders een bron van ellende (Spr. 19:13). 'Een wijze zoon is zijn ouders een vreugde, een dwaze zoon bezorgt ze verdriet' (Spr. 10:1, GN).

Uit de mond van kinderen

Kinderen horen er niet alleen al helemaal bij, ze doen ook al helemaal mee. 'Uit de mond van kinderen en zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest, uw tegenstanders ten spijt, om vijand en wraakgierige te doen verstommen' (Ps. 8:3). Nou was je in Israël wel wat langer 'zuigeling' dan tegenwoordig: ook een kind van drie jaar kon zo nog genoemd worden. Maar het gaat toch om hele jonge kinderen. Dat wil niet zeggen dat het speciaal de kleintjes zijn die God inschakelt, in tegenstelling tot de groten: de hele schepping is ervoor om God groot te maken. Maar in die hele schepping van Hem doen zelfs de kleinsten mee. Zelfs met hun kinderlijke uitingen brengt God vijanden tot zwijgen.

Dat zit hem niet in die kinderen. Nogmaals: de Bijbel romantiseert of idealiseert nergens het kind, alsof kinderen een speciaal gevoel voor God zouden hebben of speciaal geschikt voor Hem zouden zijn. Het zit hem in God zelf, die zelfs de kleinsten gebruiken kan en gebruiken wil voor zijn werk in de wereld. Bij kinderen leert Hij ons de les dat Hij wel mensen inschakelt, maar niet omdat Hij van ons afhankelijk is. Ook kinderversjes en kindergebedjes kan Hij gebruiken als wapens in zijn strijd.

Kinderzang voor Jezus

Eeuwen later lopen kinderen in de tempel om Jezus heen en roepen: 'Hosanna, de zoon van David!' Overpriesters en schriftgeleerden ergeren zich daaraan, maar dan wijst Jezus ze op die tekst uit Psalm 8: 'Hebben jullie nooit gelezen: Uit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U lof bereid?' (Mat. 21:15-16). De Joden wisten wel waar dat stond en hoe die Psalm verder ging: 'om vijand en wraakgierige te doen verstommen.' Als vijanden proberen zijn Zoon onderuit te halen, schakelt God kinderliedjes en kinderspel in om Hem juist te eren.

Daarom moeten Jezus' leerlingen zichzelf ook niet te belangrijk vinden om zelfs de kleinsten aandacht te geven: 'Wie één van zulke kinderen ontvangt, ontvangt Mij' (Mar. 9:37).

Worden als de kinderen

Voor Jezus horen de kinderen er helemaal bij: 'Laat de kinderen bij Me komen en houdt ze niet tegen' (Luc. 18:16, GN). Hij legt zijn handen op ze, want bij Hem tellen niet alleen mensen die iets te brengen hebben. Hij zoekt juist mensen die hun handen open houden om te ontvangen. 'Wie het koninkrijk niet *ontvangt* als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan' (Luc. 18:17).

De uitspraken van Jezus over kinderen zijn vaak misbruikt. 'Als u zich niet bekeert en wordt als de kinderen...' (Mat. 18:3): daarmee bedoelt Jezus niet een soort kinderlijk eenvoudig geloof dat het dieper nadenken over Gods woorden en werken uit de weg gaat. Paulus zal in z'n brieven juist oproepen tot volwassenheid: 'Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, overlegde ik als een kind. Nu ik een man ben geworden, heb ik afgelegd wat kinderlijk was' (1 Kor. 13:11).

We moeten geen kinderen blijven, maar als de kinderen worden. Daarmee bedoelt Jezus dat wij ons moeten laten roepen

door God. Zoals dat kind kwam, toen Jezus riep en in het algemeen kinderen (als het goed is) komen als ze door hun ouders worden geroepen, zo is het voor ons nodig dat wij ons laten roepen door God. Wij komen niet op eigen benen Gods koninkrijk in, maar kunnen alleen binnenkomen als we in alle bescheidenheid ons er door Jezus laten brengen. Jezus vraagt om kinderlijke bescheidenheid: 'Wie nu zichzelf gering zal achten als dit kind' (Mat. 18:4). Kinderen zijn soms helemaal niet zo bescheiden, maar dat kind dat naar Jezus luisterde en kwam, is een voorbeeld voor altijd.

Volwassen worden

Een kind mag nog een kind zijn en praten en denken als een kind (1 Kor. 13:11). Maar kind zijn is niet altijd positief: je kunt ook in het kinderlijke blijven steken! Als je groter wordt, moet je ook volwassen worden. Petrus roept christenen die nog maar kort geleden tot geloof zijn gekomen, op om als pasgeboren kinderen de zuivere melk van het Evangelie in te drinken, zodat ze daardoor mogen opgroeien(!) tot zaligheid (1 Petr. 2:2). En de Hebreënbrief vindt dat z'n lezers die al langere tijd christen zijn, nu maar eens volwassen moeten worden: melk is voor de zuigelingen, en het is de bedoeling dat je toch ook eens een keer aan vast voedsel begint (Heb. 5:11-14). Elk gezond kind wil groot worden. En gezond 'kinderlijk' geloof wil graag ontvangen om te groeien.

Geestelijke kinderen

Ook in het Nieuwe Testament horen de kinderen er helemaal bij: 'Voor u is de belofte en voor uw kinderen' (Hand. 2:39). Paulus spreekt de kinderen in twee brieven rechtstreeks aan (Ef. 6:1; Kol. 3:20). Hij gaat er blijkbaar van uit, dat ze er gewoon bij zijn als z'n brieven in de gemeente worden voorgelezen, ook al zullen ze van de rest nog lang niet alles hebben begrepen.

Met kinderloosheid ligt het in het Nieuwe Testament anders dan in het Oude. Paulus, die geen natuurlijke kinderen had, kreeg geestelijke kinderen. 'Timoteüs, mijn geliefd kind' (1 Tim. 1:2). De gemeenteleden in Korinte zijn voor hem z'n kinderen, hij heeft ze door het Evangelie verwekt (1 Kor. 4:14-15). In de gemeente van Christus wordt iets waar van Jesaja 54:1: 'De kinderen van de eenzame zijn talrijker dan de kinderen van de gehuwde.' In het koninkrijk dat komt, zullen meer kinderen zijn van de ongetrouwde Paulus dan van veel echtparen.

Pleinen vol met spelende kinderen

Als in het Oude Testament de profeet Zacharia de grote toekomst van Jeruzalem mag aankondigen, is er ook een belofte bij over kinderen: 'Ook zullen de pleinen van de stad vol zijn van jongens en meisjes, die daar spelen' (Zach. 8:5). Prachtig om naar te kijken: dat spel waar kinderen helemaal in opgaan. Iets om naar uit te zien: een koninkrijk vol met kinderen die ongecompliceerd en onbezorgd aan het spelen zijn.

Gepreksvragen:

1. Mag je met God vechten om kinderen te krijgen of is dat egoïstisch?
2. Geldt het spreken van de Bijbel over tucht en straf voor kinderen voor alle tijden of moet je dat plaatsen binnen de cultuur van toen?
3. Kinderversjes en kindergebedjes als Gods wapens: is dat ook in deze tijd?
4. Wat is precies een 'kinderlijk' geloof? Hoe kun je tegelijk volwassen worden in het geloof en 'worden als de kinderen'?
5. Geestelijke kinderen: kom je dat ook nu tegen in de kerk?